

Met Close Reading maak je vrienden...

Close Reading: een verdiepende manier van begrijpend lezen waarbij de inhoud van een complexe tekst centraal staat en kinderen op een actieve manier aan de slag gaan met de tekst. Herlezen, aantekeningen maken, samenvatten, monitoren, samenwerken, redeneren, discussiëren en reflecteren zijn belangrijke vaardigheden die hierbij centraal staan.

Meer weten over Close Reading?

Neem contact op met:
Marieke van Logchem
M: 06-433 51 318
E: marieke.van.logchem@expertis.nl

Dortie Mijs
M: 06-54 373 895
E: dortie.mijs@expertis.nl

Tony van Dalen
M: 06-29 00 24 11
E: tony.van.dalen@expertis.nl

Of lees meer op:
www.expertis.nl/closereading

Expertis Onderwijsadviseurs
Postbus 762
7550 AT Hengelo
Prins Bernhardplantsoen 204
7551 HT Hengelo
074-8 516 516
Utrechtseweg 31b
3811 NA Amersfoort
033-4 612 680

info@expertis.nl
www.expertis.nl

Met Close Reading maak je vrienden.....

Van 3 tot en met 14 oktober is het weer Kinderboekenweek. Een mooi moment om uw kinderen te laten zien hoeveel mooie, interessante, spannende, grappige en ontroerende boeken er zijn om te bekijken en te lezen. Dit jaar is het thema van de Kinderboekenweek 'Vriendschap' met als motto 'Kom Erbij'. In dit blog willen we u een aantal lesideeën geven voor elke bouw om tijdens de Kinderboekenweek aan de slag te gaan met Close Reading. We hebben natuurlijk gekozen voor boeken en teksten die aansluiten bij het thema. Veel leesplezier voor u en voor de leerlingen in uw groep!

Onderbouw

Het prentenboek 'Poten omhoog!' (Catharina Valckx) past mooi binnen het thema 'vriendschap'. Het boek biedt mogelijkheden om vanuit Close Reading aan de slag te gaan. Binnen Close Reading wil je in meerder leessessies de diepere laag van het boek doorgronden met kinderen. In het boek 'Poten omhoog!' zit zo'n diepere laag.

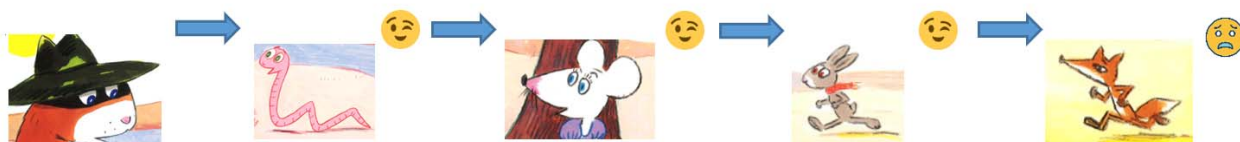
De vader van Billy is een boef. Hij wil zijn (te lieve) zoon graag de kneepjes van het vak leren, en leert hem hoe hij met een echte boevenstem en passende kleding zijn voorbijgangers kan overvallen. 'Poten omhoog!' moet hij dan roepen. Echter... vrijwel geen dier is onder de indruk. Ze gaan met Billy mee, die vertelt dat hij aan het oefenen is om boef te worden. Tot Billy de sluwe vos tegenkomt... Vos wil 'Pierke', inmiddels vriend van Billy, pakken en opeten! Nu kan Billy zich ineens van zijn stoere kant laten zien. Hij roept 'Poten omhoog!' en de vos druipt af... Door de dieren die eerder die dag niet onder de indruk waren van Billy's boevenactie, wordt hij nu als held bestempeld. Wat zijn ze trots! Thuisgekomen vertelt Billy het verhaal aan zijn vader, die eigenlijk extra trots is nu hij merkt dat zijn zoon een held is in plaats van een boef... Billy is apentrots en samen met zijn vader en zijn nieuwe vriendjes gaan ze gezellig aan de borrelnootjes om het te vieren.

Mogelijke einddoelen waar in de derde sessie naartoe gewerkt kan worden, zijn:

- De kinderen zien in dat vader zijn zoon eerst te lief vond en er een stoere boef van wilde maken, maar dat vader bij nader inzien nog veel trotser is als hij hoort dat zijn zoon een held is!
- De kinderen begrijpen of Billy al vooraf van plan was om een held te worden, of eigenlijk niet...
- De kinderen kunnen vertellen hoe Billy vriendschap heeft gesloten met Pierke, Trijntje en Guus.

Bovenstaande punten zijn niet letterlijk uit de tekst te halen, maar wel af te leiden uit de tekst en illustraties. Jonge kinderen kunnen leren om afleidingen te maken, door samen met de leerkracht (delen van) de tekst opnieuw te lezen, illustraties nog eens te bekijken en zo aanknopingspunten te vinden die bewijs leveren op de vragen die de leerkracht stelt. Dit kan heel goed nadat u het boek al twee keer met de kinderen hebt gelezen. In een derde sessie kunnen kinderen praten met elkaar en kunnen ze met ondersteuning van pictogrammen, platen uit het boek, coöperatieve werkvormen een rol spelen om het verhaal goed in beeld te krijgen.

Figuur 1: voorbeeld hoe met picto's het verhaal kan worden naverteld in sessie 3: welk dier is bang, welk dier niet?

Andere boeken die tijdens de Kinderboekenweek goed in de onderbouw gebruikt kunnen worden zijn:

In de boeken 'De Koning en de kip' en 'Alle verhalen van Kikker en Pad' zitten voorleesverhalen die goed bruikbaar zijn in groep 3 en ook wel in groep 4. De verhalen van Kikker en Pad kunnen ze in groep 4 zeker zelf ook al lezen.

Middenbouw

Een tekst die goed aansluit bij de middenbouw is 'Het nijlpaard dat zich klein wilde maken' van Joke van Leeuwen. De tekst staat in 'Mooi boek'. Joke van Leeuwen kan spelen met taal en daar staan in dit boek veel voorbeelden van voor kinderen die vanaf half groep 3 kunnen lezen. De tekst gaat over een nijlpaard die ook graag wil feesten samen met de kleine dieren. Wie de kleine dieren zijn, dat komen we niet te weten, maar dat maakt ook niet uit voor het verhaal. Hij probeert het op allerlei manieren, maar krijgt steeds 'nee' te horen. Zijn lijf is te groot. Hij blijft het maar proberen en uiteindelijk blijkt zijn rug toch handig om samen in de ochtend naar de zonsopgang te kijken. De tekst is technisch gezien niet moeilijk als wordt gekeken naar de woorden en de zinslengte.

Wel zitten er veel dialogen in tussen het nijlpaard en de kleine dieren die het wat lastiger kunnen maken. De tekst is uitdagend voor de leerlingen door de bedoeling van de schrijfster. Het nijlpaard wilde vriendjes worden door zichzelf klein te maken net als de kleine dieren, maar hij werd vriendjes door zichzelf te blijven.

Na de eerste keer lezen is het handig om met leerlingen te bespreken wat er eerst gebeurde, en wat daarna. Ze krijgen een blad met daarop een vak met schemering, een vak met een maan en een vak met de zonsopgang en tekenen wat daarbij hoort. Leerlingen krijgen zo zicht op de verhaallijn. Bij de tweede sessie kan met de leerlingen een schema gemaakt worden om duidelijk te zien hoe de kleine dieren reageren als het nijlpaard vraagt of hij mee mag doen met het feest en wat het nijlpaard vervolgens doet. Leerlingen kunnen eerst in de tekst groen kleuren wat de kleine dieren zeggen en blauw kleuren wat het nijlpaard zegt. Daarna kan het schema met de leerlingen worden ingevuld. Deze stap is nodig om leerlingen in de derde sessie te laten nadenken of de titel die de schrijfster heeft gekozen eigenlijk wel klopt.

Het thema 'Vriendschap' is een onderwerp dat in gedichten ook veel wordt gebruikt. In de gedichtenbundel 'Als je goed om je heen kijkt zie je dat alles gekleurd is' staat bijvoorbeeld het gedicht 'Mijn vriendje David' van Willem Wilmink dat ook goed gebruikt kan worden voor de middenbouw. Deze bundel is uitgegeven door Querido.

Bovenbouw:

Hoe maak ik een vriend?

Het boek 'Hoe maak ik een vriend?' van Evelien de Vlieger en Wendy Panders (illustraties) past alleen al qua titel binnen het thema van Kinderboekenweek. Het is ook één van de kerntitels. Dit boek gaat over het maken van vrienden, maar dan in de letterlijke zin van het woord.

Felix, de hoofdpersoon in het boek, gaat op kamp waar hij niemand kent. Hij vindt het spannend. Wanneer zijn moeder zegt: "Het komt wel goed, je maakt wel een vriend", vat Felix dit letterlijk op. Hij gaat een vriend bouwen, maar hoe doe je dat? Waar moet een goede vriend aan voldoen? Hoe ziet een goede vriend eruit? Felix maakt lijstjes en bedenkt welke onder andere eigenschappen een vriend moet hebben.

Dit boek is uitermate geschikt voor Close Reading. Er gebeurt namelijk heel veel in het verhaal, naast dat Felix op zoek is naar manieren om een vriend te maken.

Er zijn twee belangrijke aspecten die dit boek een 'moeilijk' boek maken. Eén is de onderlinge relaties tussen de (hoofd)personen in het verhaal. Felix voert namelijk veel gesprekken met zijn overleden opa en denkt vaak terug aan situaties met opa. Er wordt dus in de tijd gesprongen, maar ook tussen realiteit en gedachten. Felix heeft ook een bijzondere band met zijn moeder, wat je tussen de regels steeds terugleest.

Met Close Reading maak je vrienden...

Een ander aspect is de diepere laag in de tekst. Kun je eigenlijk wel een vriend maken? Een voorbeeld bij het tweede hoofdstuk 'Woensdag, De kleine dingen'. Eventueel is het handig om het eerste hoofdstuk zelf voor te lezen en vervolgens het tweede hoofdstuk te gebruiken voor je Close Readinglessen.

Om leerlingen te laten ontdekken dat het in dit hoofdstuk gaat om de lichaamsdelen van een vriend en wat die allemaal kunnen kan je ingaan op de titel: waarom heeft de schrijver gekozen voor de titel 'De kleine dingen'.

In sessie 2 kun je leerlingen in de tekst laten zoeken welke eigenschappen de vriend van Felix volgens hem moet hebben. Ook de illustraties die passen bij de tekst vergen veel speurwerk om te weten hoe de vriend van Felix er uit kan zien. Laat leerlingen alle onderdelen van de vriend van Felix benoemen en de plaatjes koppelen aan de tekst.

In sessie 3 zou je het met elkaar kunnen hebben over wat de schrijver ons duidelijk wil maken en of je wel een vriend kan maken. Is het leuk om een vriend te hebben volgens jouw ideaal of is het juist ook interessant als iemand anders is? Hoe zou jouw vriend eruit zien?

Dit zijn een paar ideeën voor een Close Reading lessenserie bij dit boek. Keuzes maken is belangrijk, aangezien dit boek zoveel in zich heeft. Je kunt natuurlijk altijd meerdere lessen maken bij dit boek. Een ander prachtig boek voor in de bovenbouw is 'Jij en ik; verhalen over vriendschap en vluchtelingen' van diverse schrijvers waaronder Jan Terlouw en Gijs Wanders. Het wordt uitgegeven door Lemniscaat.

Meer achtergrondinformatie en andere uitgewerkte lesideeën vindt u in het boek 'Close Reading: werken aan dieper tekstbegrip' of neem een kijkje op www.expertis.nl/closereading!

Referenties van de boeken met lesideeën

- Leeuwen, J. van, (2015). Mooi boek. (pp. 9-11). Amsterdam: Em. Querido's Kinderboeken Uitgeverij.
- Valckx, C. (2010). Poten Omhoog!. Haarlem: Uitgeverij Gottmer.
- Vlieger, E., de, & Panders, W. (2018). Hoe maak ik een vriend? (pp. 19 – 27). Tiel: Uitgeverij Lannoo nv.

